

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Krawiec
Sędziowie:	SSA Stanisław Rączkowski (spr.) SSA Jerzy Skorupka
Protokolant:	Iwona Łaptus

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Marii Walkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2012 r.

sprawy **R. P.**

oskarżonego z art.156 § 3 kk w zw. z art. 31 § 2 kk i art. 162 § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk

z powodu apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 27 kwietnia 2012 r. sygn. akt III K 432/11

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonego R. P. w ten sposób, że uznaje oskarżonego za winnego tego, iż w dniu 14 maja 2011 r. w S. nieumyślnie spowodował śmierć D. K. w ten sposób, że co najmniej trzykrotnie uderzył pokrzywdzonego pięścią lub otwartą dłonią w głowę oraz spowodował jego upadek na twarde podłoże w wyniku czego D. K. doznał obrażeń w postaci świeżych otarć naskórka na twarzy w obrębie wargi górnej, prawego policzka, bródki po lewej stronie, podbiegnięć krwawych śluzówki przedsionka jamy ustnej w obrębie warg i w mięśniach języka, złamania zęba VI górnego prawego, podbiegnięć krwawych w tkance podskórnej twarzy w rzucie zuchwy obustronnie i w prawej śliniance podżuchwowej, świeżego krwiaka podtwardówkowego na wszystkich powierzchniach sklepienia i podstawy czaszki o łącznej objętości około 300 ml, świeżego krwiaka podpajęczynówkowego na powierzchniach sklepistości płatów ciemieniowych i potylicznych obustronnie, na powierzchni sklepistości lewego płata skroniowego oraz na podstawie mózdzku z niewielkiego stopnia krwawieniem do komór mózgu, powodujących zgon pokrzywdzonego, przy czym oskarżony w czasie popełnienia tego czynu miał ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia swojego czynu i pokierowania swoim postępowaniem, to jest występku z art. 155 k.k. w zw. z art. 31§2k.k. i za to na podstawie art. 155k.k. wymierza mu karę 1(jednego) roku i 6(sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

II. stwierdza, iż orzeczona zaskarżonym wyrokiem kara łączna straciła moc,

III. uchyla orzeczenie o zaliczeniu zatrzymania i tymczasowego aresztowania oskarżonego na poczet wymierzonej mu kary pozbawienia wolności,

IV. utrzymuje w mocy w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok,

V. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86§1k.k. łączy wymierzone R. P. jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierza oskarżonemu karę łączną 1(jednego) roku i 6(sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

VI. na podstawie art. 69§1k.k. i art. 70§1pkt 1 k.k. zawiesza warunkowo R. P. wykonanie kary pozbawienia wolności na okres próby 2(dwóch) lat,

VII. na podstawie art. 71§1k.k. wymierza R. P. grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka,

VIII. na podstawie art. 63§1k.k. na poczet orzeczonej kary grzywny zalicza oskarżonemu okres jego rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 15 maja 2011 r. do 28 lipca 2011 r. przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się dwóm dziennym stawkom grzywny,

IX. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 20 złotych tytułem zwrotu wydatków wyłożonych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym i wymierza mu 450 złotych opłaty za obie instancje.

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Strzelinie oskarżył R. P. o to, że :

I. w dniu 14 maja 2011 r. w S., co najmniej trzykrotnie uderzył pięścią w głowę D. K. oraz spowodował jego upadek na twarde podłoże na skutek czego doznał on obrażeń w postaci świeżych otarć naskórka na twarzy w obrębie wargi górnej, prawego policzka, bródki po lewej stronie, podbiegnięć krwawych śluzówki przedsionka jamy ustnej w obrębie warg i w mięśniach języka, złamania zęba VI górnego prawego, podbiegnięć krwawych w tkance podskórnej twarzy w tkance podskórnej twarzy rzucie żuchwy obustronnie i w prawej śliniance podżuchwowej, świeżego krwiaka podtwardówkowego na wszystkich powierzchniach sklepienia i podstawy czaszki o łącznej objętości około 300 ml, świeżego krwiaka podpajęczynówkowego na powierzchniach sklepistości płatów ciemieniowych i potylicznych obustronnie, na powierzchni sklepistości lewego płata skroniowego oraz na podstawie mózdzku z niewielkiego stopnia krwawieniem do komór mózgu stanowiących chorobę – realnie zagrażającą życiu, w wyniku których zmarł

tj. o czyn z art. 156 § 3 kk w zw. z art. 156 § 1 pkt. 2 kk

II. w dniu 14 maja 2011 r. w S., nie udzielił pomocy D. K., który po pobiciu znajdował się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,

tj. o czyn z art. 162 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2012 r. o sygn. akt III K 432/11 :

I. uznał oskarżonego R. P. za winnego czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku, przy czym przyjął, że oskarżony co najmniej trzykrotnie uderzył D. K. w głowę pięścią lub otwartą dłońią, oraz przyjął, iż oskarżony miał w czasie popełnienia zarzucanego mu czynu ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia swojego

czynu, kwalifikując ten czyn na podstawie art. 156 § 3 kk w zw. z art. 31 § 2 kk i za to na podstawie art. 156 § 3 kk wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;

II. uznał oskarżonego R. P. za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku, przy czym przyjął, iż oskarżony miał w czasie popełnienia zarzucanego mu czynu ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia swojego czynu, kwalifikując ten czyn na podstawie art. 162 § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk i za to na podstawie art. 162 § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk i za to na podstawie art. 162 § 1 kk wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk połączył oskarżonemu wymierzone kary jednostkowe pozbawienia wolności i orzekł karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres jego zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 15 maja 2011 r. do dnia 28 lipca 2011 r.;

V. na podstawie art. 230 § 2 kpk zarządził zwrot oskarżonemu przedmiotu wymienionego w wykazie dowodów rzeczowych nr I/52/2011, pod poz. 4;

VI. na podstawie art. 192a § 1 i 3 kpk zarządził zniszczenie śladów wymienionych w wykazie dowodów rzeczowych nr I/52/2011, pod poz. 1-3;

VII. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe i wymierzył mu opłatę w kwocie 300 zł.

Powyższy wyrok zaskarżył obrońca oskarżonego w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił :

1. Na podstawie art. 427 § 2 i 438 pkt. 3 kpk błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, który miał wpływ na treść orzeczenia a polegający na uznaniu oskarżonego winnym zarzucanych czynów z art. 156 § 3 kk oraz art. 162 § 1 kk podczas gdy materiał dowodowy nie pozwala na tak jednoznaczne stanowisko i budzi szereg wątpliwości co do winy oskarżonego;

2. Na podstawie art. 427 § 2 i 438 pkt. 2 kpk obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 4, art. 5 § 2 oraz art. 7 kpk przez sformułowanie oceny w zakresie sprawstwa oskarżonego w sposób wykraczający dotyczących zarówno przebiegu zdarzenia, jak i niejednoznacznej opinii biegłych w zakresie wpływu urazów doznanych przez pokrzywdzonego w dniu 10 maja 2011 r. na obrażenia z dnia 14 maja 2011 r.;

3. Na podstawie art. 427 § 2 i 438 pkt. 2 kpk obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 4 kpk, art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk przez wydanie wyroku skazującego, bez wystarczającego uzasadnienia okoliczności, przemawiających na korzyść oskarżonego;

4. Na podstawie art. 427 § 2 w zw. z art. 438 pkt. 1 kpk – obrazę przepisów prawa materialnego, polegającą na wyrażeniu poglądu, że dowody ujawnione na rozprawie i ustalone na ich podstawie okoliczności są wystarczające do uznania, że czyn oskarżonego wypełnił znamiona przestępstwa określonego w art. 156 § 3 kk w zw. z art. 156 § 1 pkt. 2 kk podczas gdy zdaniem obrońcy brak jest podstaw do przypisania oskarżonemu umyślnego spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu D. K., a zgromadzony materiał dowodowy mógł jedynie pozwolić na przyjęcie, że czyn oskarżonego wypełniał znamiona przestępstwa określonego w art. 155 kk tj. nieumyślnego spowodowania śmierci;

Nadto, na podstawie art. 438 pkt. 4 kpk zarzucił rażącą niewspółmierność kary, wymierzonej z pominięciem art. 58 § 1 kk, a to możliwością wymierzenia oskarżonemu kary pozbawienia wolności z jej warunkowym zawieszeniem.

Stawiając powyższe zarzuty obrońca oskarżonego wniósł o :

I. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie jako kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego opisanego w pkt. I części wstępnej wyroku – art.155 kk i na tej podstawie wymierzenie oskarżonemu kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z jej warunkowym zawieszeniem na okres próby wynoszący 3 lata.

II. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. II części dyspozytywnej wyroku, poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

Ewentualnie

III. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu;

Oskarżony w piśmie z dnia 17 czerwca, które wpłynęło do sądu 19 czerwca 2012 r. wniósł o uniewinnienie od popełnienia przypisanych mu czynów.

Sąd Apelacyjny zważył :

Apelacja jest zasadna, aczkolwiek nie można uznać za zasadny zarzut błędu w ustaleniach faktycznych oraz obraży części wskazanych w apelacji przepisów postępowania karnego. Zważyć również należy, iż autor apelacji stawia zarzuty nawzajem się wykluczające. Zarzut obraży prawa materialnego może być zasadny przy trafnych ustaleniach faktycznych.

Ustalenia faktyczne w ocenianej sprawie są prawidłowe/k. 411v/. Zebrane w sprawie dowody pozwoliły na ustalenie, iż oskarżony uderzył pokrzywdzonego otwartą ręką w twarz. Doszło do szarpaniny między oskarżonym a pokrzywdzonym. Oskarżony uderzył pokrzywdzonego pięścią w szczękę. Po tym ciosie pokrzywdzony upadł na jezdnię. R. P. przeciągnął D. K. na chodnik. Ponownie doszło do szarpaniny między pokrzywdzonym a oskarżonym. Oskarżony ponownie uderzył pięścią w twarz pokrzywdzonego . Ten upadł na trawiasty grunt i się nie podnosił. Leżał z zamkniętymi oczami, oddychał. Oskarżony pozostawił pokrzywdzonego i odjechał. Podstawę tych ustaleń stanowią wyjaśnienia oskarżonego/ k. 303, 339/. Te wyjaśnienia co do zasadniczego przebiegu zdarzenia są spójne/ k. 74/. Zbieżne z tymi wyjaśnieniami są zeznania P. P./ k.28,352/, jedyne go bezpośredniego i naoczego świadka zdarzenia. Wskazany materiał dowodowy znajduje potwierdzenie w opinii sądu-lekarskiej/k.219-234 i 373/. Z opinii wynika, że przyczyną nagłej i gwałtownej śmierci denata były obrażenia śródczaszkowe z rozległym, świeżym krwiakiem podtwardówkowym. Stwierdzone u pokrzywdzonego obrażenia w postaci świeżego krwiaka podtwardówkowego, świeżego krwiaka podpajęczynówkowego i krwawienie do komór mózgu powstały od działania co najmniej średnią siłą narzędzi lub narzędzia tępego lub tępokrawędzistego względnie od uderzenia o takie narzędzie. Mogły one powstać w następstwie ciosu lub ciosów zadanych otwartą ręką i/lub pięścią w twarz. Wskazać należy również za wskazaną opinią, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż obrażenia jakich doznał D. K. w dniu 10 maja 2011 r, a więc przed ocenianym zdarzeniem, miały jakiegokolwiek, bezpośredni lub pośredni wpływ na jego zgon. Brak również podstaw do przyjęcia, że wypisanie się pokrzywdzonego na własne żądanie ze szpitala po jego hospitalizacji w związku ze zdarzeniem z 10 maja 2011 r. i doznanymi obrażeniami ciała w związku z tym zdarzeniem spowodowało negatywne konsekwencje dla zdrowia pokrzywdzonego.

Apelacja stawia również zarzut obraży przepisów postępowania, a to art. 4 k.p.k., art. 5§2 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410

Zgodnie z art. 4 k.p.k. – formułującym zasadę obiektywizmu – organy prowadzące postępowanie karne są obowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść jak i na niekorzyść oskarżonego. Analiza uzasadnienia skarżonego wyroku pozwala stwierdzić, iż mająca fundamentalne znaczenie w sprawie opinia biegłych z zakresu medycyny sądowej została z interpretowana niezgodnie ze wskazaną zasadą.

Co do zarzutu naruszenia art. 5 § 2 k.p.k, to stwierdzić należy, że nie można zasadnie stawiać zarzutu obraży tego przepisu podnosząc wątpliwości strony co do treści ustaleń faktycznych, bowiem dla oceny, czy nie została naruszona zasada in dubio pro reo, istotne jest jedynie to, czy orzekający w sprawie sąd rzeczywiście powziął wątpliwości co

do treści ustaleń faktycznych i wobec braku możliwości ich usunięcia rozstrzygnął te wątpliwości na niekorzyść oskarżonego. Jeżeli z materiału dowodowego sprawy wynikają różne wersje wydarzeń, to nie jest to równoznaczne z istnieniem niedających się usunąć wątpliwości w rozumieniu art. 5 § 2 kpk, bo w takim wypadku sąd orzekający zobowiązany jest do dokonania ustaleń na podstawie swobodnej oceny dowodów i dopiero wówczas, gdy wątpliwości nie zostaną usunięte, należy tłumaczyć je na korzyść oskarżonego (tak też Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 5.04.2007 r. – IIAKa 30/07-LEX). Dowody zgromadzone w sprawie pozwoliły na dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych. Autor apelacji ma rację, że wątpliwości powstały przy ocenie prawnej zachowania się oskarżonego i to w związku z niewłaściwym powołaniem się na opinię biegłych z zakresu medycyny sądowej.

W odpowiedzi na zarzut obrazy art. 7 k.p.k. godzi się wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wypracowano wymogi, którym podlegać musi ocena dowodów, aby nie przekształcała się w "dowolną". Tak więc przekonanie sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną art. 7 k.p.k. wtedy, gdy:

- jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy (art. 410 k.p.k.) i to w sposób podyktowany obowiązkiem dochodzenia prawdy (art. 2 § 2 k.p.k.),

- stanowi wyraz rozważenia wszystkich tych okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego (art. 4 k.p.k.),

- jest wyczerpujące i logiczne - z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego - uargumentowane w uzasadnieniu wyroku (art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.). Ocena dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu nie odpowiada wskazanym wyżej kryteriom w zakresie wniosków wyciąganych w oparciu o opinię biegłych z zakresu medycyny sądowej.

Obraza art. 410 k.p.k. zachodzi, gdy wyrokujący sąd opiera się na materiale nieujawnionym na rozprawie głównej albo opiera się tylko na części materiału ujawnionego. Dokonanie oceny materiału ujawnionego, nie-odpowiadającej interesowi procesowemu skarżącego, nie uchybia dyspozycji art. 410 k.p.k. Inną rzeczą jest prawidłowość oceny materiału dowodowego, co zapewne chciał zarzucić skarżący, a czym innym jest dokonanie ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia na dowodach nie ujawnionych w toku rozprawy głównej. W przedmiotowej sprawie sąd pierwszej instancji oparł rozstrzygnięcie na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Sąd Okręgowy wskazał również jakie dowody są istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, a jakie dowody nie istotnego do sprawy nie wnoszą. Sąd Apelacyjny w tym zakresie w całości podziela ocenę sądu pierwszej instancji.

Istota problemu w przedmiotowej sprawie sprowadza się do prawidłowej oceny prawnej zachowania oskarżonego. Sąd Okręgowy wskazał, iż oskarżony działał umyślnie z zamiarem ewentualnym. Swe stanowisko sąd pierwszej instancji uzasadnił następująco. „ Z poczynionych ustaleń wynika, że oskarżony zadał pokrzywdzonemu, znajdującemu się w znacznym stanie nietrzeźwości, ciosy w twarz i w głowę, a więc w miejsca wrażliwe na uszkodzenia, w których znajdują się najistotniejsze dla życia człowieka organy ciała. Doznane przez D. K. obrażenia, jak zostało ustalone w oparciu o opinię, która została poddana analizie powyżej, miały charakter choroby zagrażającej życiu. Obrażenia te powstały, jak wynika zarówno z opinii biegłych z zakresu medycyny sądowej, jak również z protokołu oględzin i sekcji zwłok, na skutek ciosów, nie zaś na skutek uderzenia się o twarde podłoże. Wobec powyższego, Sąd ocenił zatem opisane wyżej działanie oskarżonego, jako działanie z zamiarem ewentualnym” / k. 420/.

Dokonując oceny stanowiska sądu pierwszej instancji w pierwszej kolejności należy odwołać się do opinii biegłych z zakresu medycyny sądowej i wskazanego w tej opinii mechanizmu powstania obrażeń. Biegli podali/k.234/, że złamanie kości nosowych oraz obrażenia czaszkowo-mózgowe mogły powstać : w wyniku upadku na twarde podłoże, w następstwie ciosów zadawanych pięścią, ewentualnie w następstwie kopnięć. A więc powołanie się na opinię biegłych z zakresu medycyny sądowej przez sąd pierwszej instancji nie jest precyzyjne. Biegli nie podali, nie byli w stanie podać, jednego mechanizmu powstania obrażeń stwierdzonych u pokrzywdzonego. A zatem brak podstaw do jednoznacznej

oceny, że obrażenia które miały charakter choroby realnie zagrażającej życiu powstały na skutek ciosów, a nie od upadku.

Z omawianej opinii wynika, że stwierdzone u pokrzywdzonego obrażenia stanowią chorobę realnie zagrażającą życiu w rozumieniu art. 156§1pkt2k.k. Wskazany występki jest przestępstwem umyślnym. Aby przypisać popełnienie tego występkę oskarżonemu należało by wykazać, iż oskarżony zadając trzy ciosy pokrzywdzonemu co najmniej godził się na to, że spowoduje u niego obrażenia stanowiące chorobę realnie zagrażającą życiu. Brak podstaw do takiej oceny. Zdarzenie miało przebieg dynamiczny, a więc ciosy nie były precyzyjnie mierzone. Zważyć również należy na ilość zadanych ciosów. Przy dynamicznym przebiegu zdarzenia, w którym aktywny udział brał również pokrzywdzony i zadaniu dwóch ciosów pięścią w głowę trudno przyjąć, iż było to działanie, którym oskarżony godził się, że spowoduje obrażenia stanowiące chorobę realnie zagrażającą życiu D. K..

Jak już wskazano Sąd Okręgowy dopatrywał się w zachowaniu oskarżonego tempore criminis znamion przestępstwa z art. 156§3k.k. popełnionego w zamiarze ewentualnym. Istota zamiaru ewentualnego zgodnie z art. 9§1k.k. in fine polega na tym, że sprawca przewidując możliwość popełnienia czynu zabronionego godzi się na to. Przyjęcie takiej postaci zamiaru musi opierać się na pewnym ustaleniu, że określony skutek był rzeczywiście wyobrażony przez sprawcę, a także iż był przez niego akceptowany/ tak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z 16 października 2009 r., o sygn. II AKa 297/09, OSAW 2010/1/157, Prok. i Pr. – wkł. 2010/4/14, KZS 2010/1/31/. O zamiarze ewentualnym można mówić wtedy, gdy sprawca wprawdzie nie chce aby nastąpił określony w ustawie skutek jego działania, ale zarazem nie chce też żeby nie nastąpił, a tym samym gdy wykazuje całkowitą obojętność wobec uświadomionej sobie możliwości nastąpienia owego skutku.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd pierwszej instancji nie wynika aby skutek w postaci choroby realnie zagrażającej życiu pokrzywdzonego był wyobrażony i akceptowany przez oskarżonego w chwili realizacji czynu. Innymi słowy brak podstaw do przyjęcia, aby w świadomości oskarżonego tempore criminis zaistniało wyobrażenie, iż jego działanie prowadzi do ciężkiego skutku na zdrowiu pokrzywdzonego w rozumieniu art. 156§1 pkt 2 k.k. i aby godził się z tym – to jest wykazywał wówczas całkowitą obojętność wobec uświadomionej sobie możliwości nastąpienia owego skutku. A zatem po stronie oskarżonego brak było także drugiego elementu zamiaru ewentualnego w postaci „godzenia się” – to jest wspomnianej uprzednio całkowitej obojętności wobec uświadomionej sobie możliwości nastąpienia skutku w postaci choroby realnie zagrażającej życiu pokrzywdzonego.

W związku z powyższym zachodzi potrzeba rozważenia oceny zachowania oskarżonego tempore criminis pod kątem zakwalifikowania jego czynu jako występkę z art. 155k.k. to jest jako nieumyślnego spowodowania śmierci pokrzywdzonego.

Nieumyślność charakteryzuje powinność i możliwość przewidzenia skutku stanowiącego znamię czynu zabronionego. Art. 9§2k.k. definiujący „nieumyślność” przewiduje dwie jej postacie : świadomą nieumyślność i nieświadomą nieumyślność(której dotyczy końcowa część powołanego przepisu zamykająca się w sformułowaniu „albo mógł przewidzieć”).

Nieświadoma nieumyślność polega na tym, że sprawca nie przewiduje możliwości popełnienia czynu zabronionego, jednak popełnienie tego czynu z obiektywnego punktu widzenia było przewidywalne.

Z treści opinii biegłych wynika, że obrażenia doznane przez pokrzywdzonego, które to obrażenia spowodowały śmierć D. K., mogły powstać od uderzenia o twarde podłoże w wyniku upadku w następstwie zadanych dwukrotnie ciosów w twarz. Taki mechanizm powstania obrażeń należy przyjąć, z uwagi na treść opinii biegłych oraz zasadę wyrażoną w art. 5§2k.p.k. Śmierć jako skutek upadku człowieka od uderzenia pięścią w twarz lub głowę z następowym uderzeniem głową o podłoże należy kwalifikować jako nieumyślne spowodowanie śmierci z art. 155 k.k. W realiach ocenianej sprawy, respektując podstawowe zasady procesu karnego, należy przyjąć, że stwierdzone ciężkie obrażenia ciała prowadzące do śmierci pokrzywdzonego są tu pochodną upadku i uderzenia ofiary głową o twarde podłoże. Z obiektywnego punktu widzenia zadanie dwóch ciosów pięścią w twarz z co najmniej średnią siłą pozwala przyjąć, iż przewidywalny był upadek pokrzywdzonego. Miejsce zdarzenia w sposób oczywisty wskazywało, iż zdarzenie rozgrywa

się na twardym podłożu. Stąd też z obiektywnego punktu widzenia przewidywalny był skutek związany z uderzeniem o twarde podłoże po zadaniu ciosów w twarz pokrzywdzonemu.

W związku z „apelacją” oskarżonego, w której domaga się uniewinnienia należy również odnieść się do drugiego z przypisanych mu czynów, a zakwalifikowanego z art. 162§1k.k. W ocenie Sądu Apelacyjnego „apelacja” oskarżonego była by zasadna gdyby pierwszy z przypisanych mu czynów nosił znamiona umyślności. Między przestępstwem kwalifikowanym z art. 156§1k.k. a przestępstwem z art. 162§1k.k. zachodzi zbieg niewłaściwy. Odpowiedzialności z art. 162§1k.k. nie ponosi ten, kto umyślnie spowodował bezpośrednio niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu/ podobnie O. Górniok : Kodeks Karny Komentarz, tom III, s. 113, Arche, Gdańsk 1999/. Nie można dopatrywać się odrębnego przestępstwa w tym, że sprawca, który spowodował śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu nie podjął działań zmierzających do uchylenia niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia, które sam spowodował/ podobnie J. Bafia, K. Miodunki, M. Siewierski : Kodeks Karny Komentarz, s. 122, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1987/. Sprawca, który chce lub się godzi na śmierć swej ofiary albo powoduje u niej ciężki uszczerbek na zdrowiu odpowiada za te przestępstwa. Inna jest sytuacja sprawcy występkę popełnionego nieumyślnie. Sprawca nie chce tego przestępstwa, jednak popełnia go na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć. Skoro sprawca nie chciał popełnienia przestępstwa, jednakże go popełnił, to widząc że działaniem swym postawił człowieka w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu to odpowiada w takiej sytuacji za występki z art. 162§1k.k. niezależnie od odpowiedzialności za inne przestępstwo nieumyślne, którym spowodował owo bezpośrednie niebezpieczeństwo. Na zakończenie tej części rozważań należy odwołać się do wyroku Sądu Najwyższego z 24 października 2007 r. o sygn. IV KK 304/07, Lex, w którym ten sąd wyraził pogląd na gruncie dawnego kodeksu karnego, z którego wynika, że „Sprawca wypadku, odpowiadający za występki z art. 145 k.k. (obecnie art. 177 k.k.) ponosi także - w razie nieudzielenia pomocy ofierze wypadku w warunkach określonych w art. 164 k.k. (obecnie 162 k.k.) - odpowiedzialność za pozostające w zbiegu realnym przestępstwo z art. 164 § 1 k.k.”. W odniesieniu do wypadku drogowego pogląd ten stracił na aktualności z uwagi na nowelizację kodeksu karnego ustawą z dnia 14 kwietnia 2000 r./ Dz. U. Nr 48,poz.548/, która to ustawa wprowadziła zaostrzoną odpowiedzialność sprawcy wypadku, który zbiegł z miejsca wypadku.

W ocenianej sprawie pokrzywdzony po upadku nie podnosił się. Oskarżony wiedział, że pozostawia pokrzywdzonego w sytuacji grożącej bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Wskazują na to wyjaśnienia oskarżonego/ k. 74/. „ Syn pytał w samochodzie czy go tak zostawiamy”. Także logika zdarzeń przemawia za taką oceną. Syn oskarżonego P. P. zeznał, że „ w domu niepokoiłiśmy się, postanowiłem pojechać zobaczyć co z pokrzywdzonym, na miejscu była policja, samochód z zakładu pogrzebowego. Domyśliłem się, że doszło do tragedii”/ k.28-29/. Sąd Apelacyjny dostrzega także treść opinii biegłych z zakresu medycyny sądowej, z której wynika, że nawet natychmiastowe udzielenie pomocy lekarskiej nie gwarantowało przeżycia pokrzywdzonego/ k. 246/. Ta okoliczność nie ma znaczenia dla odpowiedzialności karnej oskarżonego. Warunkiem karalności bowiem jest niepodjęcie działań zmierzających do udzielenia pomocy - nawet gdy szanse uchylenia niebezpieczeństwa były niewielkie. Przestępstwo to jest dokonane z chwilą uchylenia się od udzielenia pomocy w warunkach opisanych w tym przepisie, chociażby nie nastąpił żaden efektywny skutek w postaci śmierci lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu osoby zagrożonej. Dla bytu przestępstwa z art. 162 § 1 k.k. nieistotne jest natomiast zagadnienie, czy działanie, którego sprawca zaniechał, rzeczywiście przyniosłoby ratunek. Decydujące jest, że sprawca, widząc utrzymujące się lub nawet pogłębiające zagrożenia dla życia lub zdrowia człowieka, nie podejmuje wszelkich dostępnych środków mogących uchylić lub choćby pomniejszyć wspomniane zagrożenia.

Sąd Apelacyjny podziela zarzut rażącej niewspółmierności kary, który sprowadzał się przede wszystkim do kwestionowania orzeczenia względem oskarżonego bezwzględnej kary pozbawienia wolności.

R. P. odpowiada w warunkach ograniczonej poczytalności. W takiej sytuacji sąd mógł, a nie był zobowiązany, skorzystać z nadzwyczajnego złagodzenia kary na podstawie art. 60§1k.k. w zw. z art. 31§2k.k. Te kwestię sąd pierwszej instancji rozważył i doszedł do słusznego wniosku, iż w realiach ocenianej sprawy brak okoliczności przemawiających

za skorzystaniem z instytucji dobrodziejstwa nadzwyczajnego kary. Tę ocenę/ k. 421/ podziela sąd odwoławczy. Kara sprawiedliwa, odpowiadająca dyrektywom z art. 53k.k. może być orzeczona bez sięgania po nadzwyczajne złagodzenie kary. Stan ograniczonej poczytalności winien mieć jednak wpływ na wysokość orzekanej kary. Poza tą okolicznością należy również zważyć na naganne zachowanie pokrzywdzonego. Oskarżony nie był dotychczas karany. W miejscu swego zamieszkania legitymuje się pozytywną opinią. Pomagał pokrzywdzonemu. Sam zgłosił się na policję w związku z zaistniałym zdarzeniem. Te okoliczności są istotne przy wymiarze kary. Przy tych okolicznościach sąd pierwszej instancji trafnie zauważył, że oskarżony działaniem swym godził w najwyższą wartość, szczególnie przedmiot ochrony jakim jest życie ludzkie. W ocenie sądu wskazane okoliczności przemawiają za wymierzeniem oskarżonemu kary zbliżonej do dolnej granicy ustawowego zagrożenia.

Trafnie sąd pierwszej instancji uznał, iż przy wymiarze kary łącznej należy zastosować zasadę absorpcji. Sąd odwoławczy podziela argumentację przedstawioną w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku/ k. 423/ i kierując się wskazanymi argumentami orzekł karę łączną z zastosowaniem tej zasady.

Sąd Apelacyjny ocenia, iż są podstawy do warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności wobec oskarżonego. Oskarżony ma 56 lat. Nie był dotychczas karany. Legitymuje się pozytywną opinią środowiskową. Wykonuje stałą pracę zarobkową. Funkcjonuje prawidłowo w rodzinie. Zgłosił się sam na policję. Złożył wyjaśnienia, które są podstawą ustaleń w sprawie. Wskazane okoliczności dają podstawę do oceny, iż po stronie oskarżonego zachodzi dodatnia prognoza kryminologiczna. W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazane wyżej okoliczności przemawiały za warunkowym zawieszeniem wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności na minimalny okres próby.

Sąd Okręgowy nie dopatrywał się takiej prognozy argumentując swe stanowisko postawą oskarżonego w toku procesu/ k.423/. Nie sposób podzielić stanowiska sądu pierwszej instancji. Nie można bowiem tracić z pola widzenia okoliczności, iż w toku procesu oskarżony korzysta z przysługującego mu prawa do obrony i realizuje to prawo tak jak umie.

Mając na względzie wagę czynów popełnionych przez oskarżonego oraz tragiczny skutek w postaci śmierci młodego człowieka, Sąd Apelacyjny uznał, iż zawieszając warunkowo wykonanie oskarżonemu kary pozbawienia wolności należy wymierzyć oskarżonemu karę grzywny. Ustalając ilość stawek dziennych grzywny Sąd Apelacyjny miał na uwadze społeczną szkodliwość czynów popełnionych przez oskarżonego oraz limit tych stawek zakreślony treścią art. 71§1k.k. Przy ustalaniu wysokości stawki dziennej grzywny sąd kierował się treścią art. 33§3 k.k. Oskarżony wykonuje pracę zarobkową, z której osiąga miesięcznie dochód w wysokości 1300 zł. Stąd też ustalono wysokość jednej stawki grzywny w minimalnej wysokości. Na poczet wymierzonej kary grzywny zaliczono, zgodnie z obowiązkiem i wskazaniem wynikającymi z treści art. 63§1k.k., okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 15 maja 2011 r./k. 38/ do 28 lipca 2011 r./ k. 195/. Wskazać przy tym orzeczeniu należy, iż nie ma przeszkód prawnych przy apelacji wyłącznie na korzyść oskarżonego do takiego orzeczenia. W wyroku z dnia 21 marca 1974 r. o sygn. II KR 334/73, Lex, na gruncie poprzedniego kodeksu karnego Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „Zastosowaniu przepisu art. 75 § 1 k.k. w postępowaniu rewizyjnym nie stoi na przeszkodzie brak rewizji na niekorzyść oskarżonego, bowiem warunkowe zawieszenie wykonania kary obostrzone grzywną, jako rozwiązanie - z punktu widzenia korzyści oskarżonego - pośrednie między karą bezwzględnie orzeczoną a karą orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, nie narusza zasady reformationis in peius, o ile wysokość orzeczonej w tym trybie grzywny pozostaje w odpowiednim stosunku do wysokości ulegającej warunkowemu zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności, zwłaszcza gdy kara zastępcza pozbawienia wolności na wypadek nieuiszczenia grzywny w terminie nie jest wyższa od kary zasadniczej pozbawienia wolności”. Podobne stanowisko w judykaturze prezentowane jest również na gruncie aktualnego kodeksu karnego/ por. wyrok SN z 01.03.2006 r., II KK 274/05, Lex oraz wyrok SA w Lublinie z 14.10.2003 r., II AKa 204/03, Lex/.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak na wstępie. Podstawę prawną rozstrzygnięcia sądu odwoławczego stanowi art. 437§1k.p.k.

Orzeczenie o kosztach sądowych w tym o opłacie uzasadnia treść art. 636§1k.p.k. w zw. z art. 634k.p.k. oraz art. 618§1pkt 1 k.p.k. w zw. z §1ust. 1rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18.06.2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym/ Dz. U. Nr 108, poz. 1026 ze zm./ . Wysokość orzeczonej opłaty uzasadnia art. 2 ust.1pkt 4, art. 3 ust.1 i art.10 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych – tekst jedn. Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm./.